

CLJSKE BAZE
OBREŽJU
V PLAMENIHVrgli na stotine
bomb v napadihINDUSTRIJSKA SRE-
DISKA BOMBAR-
DIRANALONDON, 19. sept. — Sinoči in
jutraj so angleški letalci
sile napade na nem-
ške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.V večerih so nemški letalci
vrgli na stotine bomb na
nemške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.V večerih so nemški letalci
vrgli na stotine bomb na
nemške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.V večerih so nemški letalci
vrgli na stotine bomb na
nemške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.V večerih so nemški letalci
vrgli na stotine bomb na
nemške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.V večerih so nemški letalci
vrgli na stotine bomb na
nemške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.V večerih so nemški letalci
vrgli na stotine bomb na
nemške in pomorske baze ob
območju belgijskega obrež-
ja. Vrgli na stotine bomb, ki so za-
nežale požare. Plameni so
veliko videli na angleški
obali.Zmagali pri
bitvah na SvedskemStockholm, Svedska, 17. sept.
— Švedsko ljudstvo je pri parla-
mentarnih volitvah odobrilo po-
sedanje premijerje in so-
voja Albin Hanssona, da se
ne sme zapletati v vojno.
Vse druge politične stran-
je so izgubile sedeže v parla-
mentu, dočim so socialisti dobili
večino sedežev. Kmetijska
stranka je izgubila osem sedežev,
trgovska pa tri. V novem
parlamentu, ki ima 230 poslani-
kov, konservativci 42, agrarci
23 in komunisti tri.Nemci pobegnili iz
nemškega taboriščaToronto, Kanada, 18. sept. —
Nemški ujetniki so pobe-
gnili iz nemškega taborišča. Ta
je bil beg nemških ujetni-
kov. Nedavno je pobegnilo šest
deset, kateri pa so bili ponov-
no ujeti.Cardenasova izjava
o solidarnostiMehika bo sodelovala
z ameriškimi
državamiMexico City, 17. sept. — Pred-
sednik Cardenas je v svojem go-
voru v zvezi s proslavami neod-
visnosti Mehike, katero je izvo-
jevala od Španije pred 130 leti,
ponovno naglasil, da bo Mehika
odločno podpirala vse napore, da
se udrži solidarnost držav na
ameriškem kontinentu. Izjavil
je, da vseameriška solidarnost
je potrebna v interesu skupne
obrambe pred agresijo. Ameriški
narodi ne bodo nikdar izdali drug
druga, ker bi si s tem nakopali
nesrečo.Dve osebi sta bili ubiti in 50
ranjenih v spopadih v različnih
krajih med političnimi nasprot-
niki. Ena oseba je bila ubita v
glavnem mestu, kamor je prišlo
čez 50,000 ljudi, da se udeleži
proslav obletnice mehiške neod-
visnosti. Druga oseba je bila ubi-
ta v predmestju glavnega mesta.General Manuel Camacho, no-
voizvoljeni predsednik Mehike,
je v razgovoru s reporterji izja-
vil, da je on za poglavitve pri-
ateljstva z Združenimi držav-
ami. Dalje je rekel, da bo nade-
ljal politiko Cardenasove ad-
ministracije.V Jugoslaviji
ni nemirovDovolj živl
za prebivalceChicago. — (JK) — Zadnje
dni so se v nekaterih tujakšnih
časopisih tiskale izmišljene no-
vice o raznih vstajah in neredu
glede kupovanja živeža in dru-
gih potrebščin v Jugoslaviji, po-
sebnost po hrvaških krajih. Ju-
goslovanški Kurir kategorično
zanika in lahko razloži vse take
novice, posebno še zadnje, ki
pravi, da se je v Šibeniku in Za-
dru razpustilo sokolsko društvo
vred državnih homatij. Samo ob-
sebi je umavno, da je to le iz-
mišljotina, kajti v Zadru že dolo-
ga časa sokolskega društva ni
bilo; a razen tega pa še, da Za-
dar ne spada več pod Jugoslavi-
jo, ampak pod Italijo. Po tem
takem nima naša vlada nikake
pravice do kakega društva v tui
državi.Nekdo si izmišlja in širi take
razburiljive in neresnične novice
o Jugoslaviji, posebno še o Hr-
vatski banovini; pravijo namre-
č, da ljudje protestirajo pro-
ti naraščajočim cenam. A res-
nično pa je, da je Jugoslavija
oskrbljena s hrano za vojne in
civilne potrebe najmanj za tri
leta. Posebno še Hrvatska bano-
vina je zasigurana, da bo imela
dovolj živl za zimo od pridelka
tega leta in se še posebej pazi,
da bodo prizadeti kroji dobro za-
loženi z živežem. Dviganje cen
od strani brezvestnih trgovcev
se sodnijsko zasleduje in kaznu-
je.Tudi poročila o pogostih spo-
padih Jugoslovanov in Arnav-
tov ob albanski meji so neresni-
čna. Brez dvoma čuva Jugoslavija
prav skrbno svoje meje, ali o
spopadih druge vrste, razen z
razbojniki in tihotapci, ni govo-
ra.Zamorski letalec poziva
Goeringa na bojNew York, 17. sept. — Pol-
kovnik Hubert Julian, zamorski
letalec, je pozval nemškega le-
talskega ministra Goeringa na
dvoboj v zraku nad Rokavskim
prelivom. Dvoboj hoče z mini-
strom, ker je Hitler v svoji knji-
ži "Mein Kampf" žali zamorsko
ljudstvo. Julian se je kot leta-
lec boril proti Italijanom, ko so
invadirali Abesinijo.ITALIJANSKE
KOLONE PRODI-
RAJO V EGIPTUSidi Barrani v italijan-
skih rokahANGLEŽI PRIZNALI
UMIKKairo, Egipt, 18. sept. — Itali-
janske motorne kolone so prodi-
rale 60 milj daleč v Egipt in za-
sedle mesto Sidi Barrani, stra-
tegično točko ob cesti, ki vodi
proti Sueskemu prekopu. Angle-
ški oklopi oddečki so se umak-
nili potem, ko so prizadeli težke
izgube Italijanom.Angleško poveljstvo pravi, da
glavni sili še nista trčili skupaj
in da se doslej še ni vršila nobe-
na velika bitva. Dve italijanski
motorne koloni, kateri so podpi-
rali druge vojaške enote, sta prodi-
rili do Sidi Barranija in ga za-
sedli. Angleži so razbili veliko
število italijanskih lahkih tan-
kov.Obrežni pas, ki so ga fašisti-
čne kolone zasedle, je puščava.
Le nekaj malih vasi se nahaja
v tej puščavi. Prej so Italijani
okupirali mesti Sollum in Bu-
buq.Angleži pravijo, da je pri Sol-
lumu zbrana italijanska armada
45,000 mož. Glavna italijanska
sila, kateri poveljuje maršal Ro-
dolfo Graziani, je še vedno v Li-
biju. Fašistična ofenziva se bo
po mnenju Angležev pričela v
velikem obsegu, ko bo glavna
italijanska sila prekorčila me-
jo in udrla v Egipt. Angleži so-
dijo, da je v Libiji zbrana arma-
da okrog 300,000 mož in čaka po-
velja za ofenzivo.Kje se bodo Angleži ustavili
in mobilizirali svojo silo za uda-
rec, je še vojaška tajnost. An-
gleška strategija predvideva od-
rezanje italijanske armade od
vitalnih točk, da ne bo mogla do-
biti municije in drugih po-
trebščin. Angleško poveljstvo je
uverjeno, da se bo italijanska si-
la izčrpala v egiptskih puščavah.Angleška bojna mornarica v
Sredozemskem morju bo pazila,
da italijanska armada v Afriki
ne bo mogla dobiti potrebnih za-
log. Glavne jedinice bojne mor-
narice so koncentrirane v Alek-
sandriji, ki je oddaljena okrog
200 milj od Sidi Barranija, me-
sta, ki so ga italijanske čete
okupirale.Filipinski predsednik
apelira na AmerikoManila, Filipini, 18. sept. —
Predsednik Manuel Quezon je
apeliral na Ameriko, naj pošlje
letala, orožje in bojni material
za obrambo otokov. V apelu na-
glašja, da otoke obkrožajo zavo-
jevalne sile. Če bodo Filipini
zanemarili obrambo, lahko po-
stanejo žrtev agresije. Filipin-
ska armada šteje 100,000 mož,
toda potrebuje moderno orožje,
to pa mora priti iz Amerike.De Gaulle dobil
podporo v SirijiIstanbul, Turčija, 17. sept. —
Sem prihajajo poročila, da se je
večina francoskih vojaških čast-
nikov pridružila generalu Char-
lesu de Gaulleu, načelniku fran-
coskega odbora v Londonu, ki se
je izrekel za nadaljevanje vojne
proti Nemčiji in Italiji na stra-
ni Velike Britanije. Po teh po-
ročilih je 80 odstotkov častnikov
v Siriji podprlo De Gaulle.Krvavi izgredi v
francoskem MarokuTangier, Maroko, 18. sept. —
Krvavi izgredi med pristaši Pe-
tainove vlade in generala Char-
lesa de Gaulle, načelnika fran-
coskega odbora v Londonu, se
nadaljujejo v francoskem Maro-
ku. Več ljudi je bilo ubitih in
ranjenih v Casabiancu.

Domače vesti

Obiski
Kemmerer, Wyo. — Frank Ga-
briani, ki se je pred več leti pre-
selil iz bližnjega Subleta s svojo
družino v Red Lodge, Mont.,
je pred kratkim s svojo ženo in
sinom obiskal svoje sorodnike in
znance v Kemmereru. Frank je
še vedno prava štajerska kore-
nina in iz rudarja je postal far-
mar.

Vesti iz Minnesote

Duluth, Minn. — Tudi dni so bili
poročeni v raznih školiških na-
selbinah: Betty Osbolt in John
Parrucci, John Burger in Blat-
nackova hčerka, Michael Vidger
in Frances Meglan, Mike Ferjan-
čič in Mary Brown, Mary Oven
in Ralph Whitecraft, Val Cim-
perman in Frances Juganich,
Frank Sušak in Elizabeth Rob-
nik. — Naglo je na Elyju umrla
Mary Germ. — V bolnišnici St.
Marys se nahajata rojakinja
Barbara Marković in M. Knajp,
ki sta prestali teški operaciji.

Clevelandске vesti

Cleveland. — Sola Slovenske-
ga narodnega doma na St. Clair
Ave. se prične dne 20. t. m. za
odraščaj, za naraščaj pa v soboto,
dne 21. t. m. — Dne 14. t. m. je
umrl John Wolf v starosti 70 let.
Doma je bil iz Pod velike stene
pri Kočevju (Čobru), odkoder je
prišel v Ameriko pred 41 leti.
Zapuščal dva sinova, pet hčer in
sestro. Bil je član društva 25
SKSJ. — Istega dne je v bol-
nišnici Charity umrl Frank Dra-
ganič, star 59 let in doma iz Vi-
škega vrha na Hrvatskem. Tukaj
je bival 40 let in bil je član HBZ.
— V soboto bosta poročena Anna
Breskvar in Roland Cresente.

Nova grobova

Uniontown, Pa. — Dne 16. t.
m. je tukaj umrl Urban Piel,
star 64, naslednji dan, dne 17.
t. m. pa je umrl Joseph Mikar,
star 54 let. Oba sta bila dolgo-
letna člana društev 326 SNPJ in
št. 55 JSKJ. V dobrih devetih
urah sta društvi zgubili dva do-
bra člana.Ameriška pomoč
Veliki BritanijiRdeči križ skuša
omiliti bedoLondon, 18. sept. — Ameriški
rdeči križ je že potrošil čez pet
milijonov dolarjev za ublažitev
bede med angleškimi reveži, ki
so morali zapustiti London in
druga mesta kot posledica na-
cijskega bombardiranja iz zra-
ka. To je bilo odkrito po konfe-
renci med angleškimi avtorite-
tami in Davidom Brucejem,
uradnikom Ameriškega rdečega
križa, ki se nahaja v Londonu.
Malcolm MacDonald, minister
zdravstva v Churchillovem ka-
binetu, je apeliral na prebivalce,
naj poklonijo pomožnim organi-
zacijam odeje, obleke, obuvila in
druge stvari, ki jih lahko pokre-
žajo, zaeno pa naj pomagajo pri
nasiljevanju beguncev.Scalise ukradel
\$118,000 iz unijske
blagajneChicago, 18. sept. — Kako je
George Scalise, raketir, ki je bil
nedavno obtožen v New Yorku,
ukradel \$118,000 iz blagajne uni-
je International Building Service
Employees, je pojasnil Kenneth
Ashley, knjigovodja te unije, ko
je bil zaslišan v uradu državne
pravnika Courtneyja. Ash-
ley je priznal, da je potvarjal rač-
une v knjigah na Scalisev ukaz.
On je tudi razgalil nadaljnje po-
drobnosti glede tesne zveze med
Scalisevo organizacijo v New
Yorku in čikaškimi gangsterji
sindikatom. Frank Diamond,
glavni Caponejev telesi stražnik,
je bil po Ashleyevi izpovedi na
plačnili listi unije. Dobil je
\$400 na mesec. Courtney in nje-
govi pomagači nadaljujejo pre-
iskavo afer unije.NACIJI ZAPO-
STAVLJAJO POLJ-
SKE DELAVCEProglasili so jih za manj
vredno plemoNOSITI MORAJO PO-
SEBNE ZNAKEBerlin, 18. sept. — Nacijska
kampanja proti Poljakom, ki de-
lajo na nemških kmetijah in v
tovarnah, se je pričela s povel-
jevanjem Nemcev kot gospodar-
jev in žalitvami Poljakov. Sled-
nji so manj vredno plemo in sa-
to morajo biti podložni svojim
gospodarjem.Heinrich Himmler, vrhovni
načelnik nemške policije, je zdaj
odredil, da morajo poljski delav-
ci, ženske in moški, nositi poseb-
ne znake s črko "P". Ta znak bo
kazal razliko med njimi in Nem-
ci.Zveza v tujemstvu živčih
Nemcev je razpela na tisoče
letakov s navodili Nemcem, ka-
ko morajo postopati s Poljaki.
Ta zveza vključuje vse nemške
organizacije zunaj Nemčije. Svo-
je postojanje ima v vseh krajih
sveta, kjer bivajo Nemci. Na-
čelnik zveze je Ernest Bohle, v
Angliji rojeni Nemec. To po-
stilo je dobil od Hitlerja l. 1937.
Bohle je tudi načelnik sekcije
zunanega urada, ki ima stike s
vsemi Nemci, ki živijo v tuje-
zemstvu. Letaki, ki jih je razpa-
čala omenjena organizacija, se
glase:"Nemci, zapomnite si, da Po-
ljaki ne morejo nikdar postati
vaši tovariši. Nikdar ne smete
pozabiti, da ste člani plemen-
ga gospodarjev in da so Poljaki va-
ši podložniki in tlačani. Mi smo
zdaj priča ustvarjanja mogočnega
nemškega imperija, ki vklju-
čuje tudi manj vredne rase.
Kdor občeje s temi rasami, zla-
sti s Poljaki, mora vedeti, da
Poljaki silno sovražijo Nemce,
čeprav kažejo svojo pohlevnost.
V plemenskih borbah imajo Po-
ljaki več izkušenj nego Nemci.
Oni se še vedno uverjeni, da bo-
do s pomočjo naših sovražnikov
zgradili mogočnega državo nego
je bila ona, katero so izgubili.
Pokorščina, ki jo kažejo Poljaki
napram Nemcem, je hinavščina.
Oni se znajo potvarjati. Vedeti
morate, da občejevo med Nemci
in Poljaki ni mogoče."Po okupaciji Poljske so Nemci
odvedli na tisoče Poljakov v
tovarnah, kjer so jih uposlili v
nemških in kmetijah, kjer mo-
rajo garati kot tlačani. Poljski
delavci sploh ne prejajajo pla-
če, Naciji tudi skrbje, da Poljaki
ne morejo obvestiti svojcev do-
ma, kako naciji postopajo z nji-
mi.Nemško blago pri-
haja v BrazilijoAngleška blokada
ni zaprla vseh lukenjRio de Janeiro, Brazilija, 18.
sept. — Kljub britski blokadi
prihajajo nemški produkti v Bra-
zilijo preko Rusije in Japonske.
To je bilo dokazano včeraj, ko so
sem dospeli velike pošiljke nem-
škega blaga.Nemčija izvaža blago v Rusi-
jo, kjer ga nalože na tovarne
vlake in ti ga odpeljejo v pri-
stanišča, kjer blago prelože na
japonske tovarne parnike. Na ta
način se blago izogne britski blo-
kadi.Brazilski trgovski krogi so
uverjeni, da bo Nemčija napela
vse sile, da izvozi čimveč blaga
v Južno Ameriko. Ker je ta bio-
kirana, bo prihajalo nemško bla-
go tja preko Rusije in Japonske
v manjših količinah.Indija ponovila
svoje zahtevePonudba pogojne ko-
operacije umaknjenaBombaj, Indija, 18. sept. —
Odbor Vseindijskega kongresa,
organizacije nacionalistov, je
sprejel resolucijo glede umakni-
tve ponudbe pogojne kooperaci-
je z Veliko Britanijo v sedanji
vojni. Resolucija bo učinkovita
le, če jo bodo odobrile vse grupe
kongresa. Ta med drugim nagla-
ša, da je Velika Britanija potla-
čila Indijo v vojno, ne da bi se
prej posvetovala z njenimi vodi-
telji.Mohandas K. Gandhi, ki se ni
strinjal s ponudbo, je bil pozvan,
naj ponovno prevzame vodstvo
stranke nacionalistov. V svojem
govoru je Gandhi izjavil, da ne
bodo odredili kampanje civilne ne-
pokorščine, ker se ogreva za po-
gajanja in sklepanja kompromi-
sov. On bo obiskal lorda Linlith-
gowa, podkralja Indije, da dobi
od njega dovoljenje za agitacijo
pasivnega odpora. Vseindijski
kongres naj bi vodil propagan-
do za svoja načela, ne pa proti
vojni.Gandhi je dejal, da ne mara
iti v ječo in da sploh ne bo areti-
ran, "ker me Angleži dobro po-
znajo." V svojem govoru je tu-
di naglasil, da on ne, da bi bila
Velika Britanija poražena v tej
vojni, čeprav on dvomi, da bi
ona priznala neodvisnost Indije.
Vseindijski kongres se bo boril
za avobodščino indijskega ljud-
stva.Kontrola franco-
ske ekonomijeNadziranje
proda je premogaVichy, Francija, 18. sept. —
Petainov režim je uveljavil si-
stem državne kontrole ekonomije.
Posebni dekret določa usta-
novitev centralnega tržišča za
premog in drugo kurivo.Vsa podjetja, ki so udeležena
v proizvodnji in distribuciji pre-
moga, morajo v smislu dekreta
formirati posebne organizacije,
ki pa se morajo podvreči kontro-
li splošne organizacije. V pod-
ročje slednje spada proizvodnja
in distribucija premoga.Izgleda, da se bo sile raz-
tegnili na vse druge branže na-
rodnega gospodarstva. Večina
premogovnikov se nahaja v se-
vernoj Franciji, katero so oku-
pirale Hitlerjeve armade.Hitlerjev list
prihaja v ŠvicoBerne, Švica, 18. sept. — Hit-
lerjev list Völkischer Beobach-
ter, čigar pošiljanje je ustavila
Švica v prvih dneh vojne, ker so
naciji prepovedali pošiljanje švi-
carskih listov v Nemčijo, se spet
razpečava v Švici, ker so oblasti
preklicale prepoved. Švicaški li-
sti so še vedno prepovedani v
Nemčiji.Ameriški letalci
v KanadiCamp Borden, Kanada, 17.
sept. — Osemnajst izkušenih a-
meriških pilotov, med katerimi
je tudi Harold E. Dahl, ki se je
boril na strani lojalistov v špan-
ski civilni vojni, je prevzelo
službo instruktorjev v kanadski
letalski sili. Prijavili so se kot
prostovoljci in kanadska vlada
jih je sprejela.17,700 tujcev inter-
niranih v AnglijiLondon, 18. sept. — Okrog
17,700 tujcev so se vedno naha-
ja v internacijskih taboriščih v
Angliji. Osbert Penke, notra-
nji podminister, je dejal v pa-
rlamentu, da je bilo čez 2000 tu-
jev izpuščenih iz taborišč v zad-
njih tednih.NEMŠKE PRI-
PRAVE ZA INVA-
ZIJO ANGLIJEChurchill opozoril par-
lament na nevarnostSTALNA ČUJEC-
NOST POTREBNALondon, 18. sept. — Premier
Winston Churchill je opozoril
parlament, ki se je sestavljal v taj-
nem zasedanju zaradi nacijskih
napadov na London, da se Hit-
lerjeva sila zbira ob obrežju
Francije, Belgije in Holandske
in pripravlja na invazijo Angli-
je in Irake. Premier je naglasil,
da angleški narod lahko s zaupa-
njem čaka na odločitev nepresta-
nih letalskih bitk nad Londo-
nom, kajti angleška letalska si-
la je bila ojačana."Razvrščanje nemških parni-
kov in transportov v zvezi s pri-
pravami glede invazije Anglije
in Irake se nadaljuje," je rekel
Churchill. "To pomeni, da mora-
mo pričakovati, da bo Hitler dal
ukaz za invazijo, ko se bo poka-
zala prva prilika. Vse naše pri-
prave morajo biti iz tega razlo-
ga koncentrirane. Stalna čuje-
nost je neobhodno potrebna. Ča-
kanje povzroča napetost, ampak
mi moramo pri tem upoštevati
dejstvo, da so letalski napadi na
koncentracije nemškega vojaš-
tva, industrijska središča in
druge važne točke že povzročili
veliko škodo sovražniku."Churchill je priznal, da so
nemški letalski napadi na Londo-
n in druga angleška mesta na-
pravili ogromno škodo. Bombe,
katero so vrgli Nemci v navali
na Anglijo v zadnjih dveh te-
dih, so ubile 2000 oseb in rani-
le 8000. Porušile so 2000 poslopij
in poškodovale 13,000 drugih v
Londonu. Ker ima London čez
milijon poslopij vseh vrst, pome-
ni to, da razdejanje ni veliko. Iz
tega sledi, da bi morali Nemci
bombardirati glavno mesto An-
glije majmanj 14 let, da ga po-
rušijo, kar so tudi zapretili."Ne mi in ne Nemci niso vrgli
vse svoje sile v bitke," je dejal
Churchill. "Nemški napadi na
civilno prebivalstvo so koncen-
trirani v Londonu. Naciji upajo,
da bodo a teroriziranjem prebi-
valstva izsilili kapitulacijo, kar
pa se ne bo zgodilo."Rumunski diktator
apelira na NemčijoNaciji naj bi sodelo-
vali pri reorgani-
ziranju armadeBukarešta, Rumunija, 18. sept.
— Diktator Ion Antonescu je
apeliral na Hitlerjevo vlado, naj
pošlje vojaško misijo v Rumu-
nijo, ki naj bi pomagala pri re-
organiziranju rumunske arme-
de. O tej zadevi so se že vršili
razgovori med rumunsko vlado
in nemškim poslanikom v Bu-
karešti.Nemške čete se niso vkoraka-
le v Rumunijo iz Besarabije in
severne Bukovine, kjer nadzira-
jo evakuacijo nemške manjšine.
Obe provinci sta prišli pod ob-
last sovjetske Rusije. Skupna
nemško-italijanska vojaška ko-
misija se nahaja v severnem de-
lu Sedmograške, katero je mo-
rala Rumunija odstopiti Ogrski.Antonescu je izdal nov apel na
Rumunce, naj store vse za vzdr-
ževanje reda in miru. V apelu je
naglasil, da mora Rumunija iz-
boljšati odnose s svojimi so-
sesti. Edini zaveznik Rumunije
sta zdaj Nemčija in Italija in
vseled tega morajo Rumunci sma-
trati Nemce in Italijane za svoje
bratje.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Novice iz starega kraja

Primorja

ga je ubila
min. julija. — Na planini
Predelavec Valmossi, do
starih pokrajin, si je kljub
dal opravila na pro
Med silnim gromom je
strela in zadela nesreč
delavca. Obležal je na me
nrev.

na železnici

min. julija. — Na železni
postaji v Podmelcu v Baški
so premikali vlak. Zara
tkovane sanka želez
voza je 26-letni želez
Daniel Leban zgubil rav
padel na tla in si zlo
leseno nogo. Odpeljali so ga
vlakom v gorisko bol
nica.

na Vipavskem

min. julija. — Naši kmetje
pritožujejo nad izredno
vremenom letošnjega
Ker ni zadosti drugih nad
pa se vreme nagaja skoraj
za dnem takoj, da so le z
težavo pospravili letoš
kaj. Od žita najbolj kaže
kaj, ki ji mokro vreme zelo
Pri trti, temu najvažnejši
pridelku naših dolin, pa je
vredno. Če se v kratkem vre
ni ne izboljša, ni pričako
da bi pridelali kaj dosti vi
o kvaliteti ne govorimo,
leto prav za prav lepe in
dni, kar jih je bilo, lahko
na prste seštejemo, za trto
nastopa sedaj najvažnejši
mre, za kar nujno rabi
več sonca in vročine. Pri
delkih delih se opaža pre
pomanjkanje tudi delov
ne, tako da v splošnem za
na bo leto kaj prida le

nosti o velikih

min. avgusta 1940. — Zadnja
našega lista je prinesla
vest o nesreči, ki se je
v Trstu in ki so jo pri
tje agencije. Sedaj po
mo pisanju tržaških li
vredne podrobnosti: Nesre
je zgodila v tovarni stro
ri Sv. Andreja. V livarni
je nenadoma počil ventil.
delavci je bilo pri tem tež
vredno od litiga železa. Pri
me je razvil tudi majhen
st, ki pa je bil takoj pogašen.
je bilo takoj pogašen.
je bilo takoj pogašen.
je bilo takoj pogašen.
je bilo takoj pogašen.

na morju

močne burje je prišlo
nedaleč od Rogoznice
do hude nesreče, v
je našel smrt Gregor Ja
pokojevi višji revizor, star
po rodu iz Rojana pri Tr
je živel v Splitu s 35-
Meno Avgustinovo iz
je pred mesecem se
Jager v Mileninem
stvu s svojo majhno ja
na križarjenje vzdolž ja
obale. Pri Makarski je
zadela razsajati močna

je ponoči prevrnilo in
na nato krepko držala
skorj do jutra, ko je
laginil v globini. Mileno
čino so pozneje rešili.

ne mlekarice

min. avgusta 1940. — Kazno
bile sledeče mlekarice,
prodajale slabo mleko
pisane odstotka ma
Ogrin Sabina iz Dekanov,
Marije iz Lokev, Kermac
iz Marozig, Petelin Mari
Devina, Mayhinja, Bonac
iz Smarja nad Koprmo,
Ana iz Cermetov, Košanc
iz Dekanov, Čak Milena
Kajžipina iz Doline,
Marija iz Sv. Marije

Zopet nesreča s strelivom

Trst, avgusta 1940. — V zelo
težkem stanju so prepejali v tr
žško bolnišnico 11-letnega šol
arja Angela Rutarja iz Novega
grada v Istri. Deček je imel šte
vilne rane na obrazu, prsih,
zmečkano levo roko in ranjeno
oko. Oče, ki ga je spremljal, je
povedal, da se je njegov sin igral
v nekem gozdu v bližini Novega
grada, kjer je našel neeksplozi
ran projekt. Ker ni vedel za ve
liko nevarnost, je pričel deček
tolči po predmetu s kamenom,
dokler ni nastala eksplozija. V
bolnišnici so izjavili, da je ma
lo upanja, da bi deček ozdravil.

Avtomobilska nesreča pri Gorici

Gorica, avgusta 1940. — Urad
na italijanska agencija poroča,
da je pri ponočni vožnji tovor
nega avtomobila, na katerem se
je vozilo 15 delavcev, prišlo do
nesreče na ovinku blizu Gorice,
ter da se je avtomobil prevrnil
v 50 m globok prepad. Pri tem
je bilo ubitih 5 oseb, ranjenih
pa 12, med njimi tudi šofer in
njegov pomočnik.

Podrobnosti kakor tudi kraj
in imena ponesrečenecv še niso
znana.

Iz Slovenije

Splošne socialne razmere se izboljšujejo v zdravstvu Slovenije

Musek H. Vitko je objavil v
"Sloveniji" nekaj podatkov iz
zdravstvene statistike Slovenije.
Iz navedb je razvidno, da Slove
ni kljub temu, da so odporni, bi
loško zdravi, na križišču poti med
tremi velikimi evropskimi nari
di ne napredujejo normalno.

V Sloveniji je bilo 1921 1.054.
919 prebivalcev. Precej ljudi je
pobrala vojna in izšli se jih vsa
ko leto okoli tri tisočinke. Leto
1931 pa je štela Slovenija le 1.
144.194 prebivalcev. Prebival
stvo je napredovalo v desetih le
tih (1921-1931) le za 7,91 odst.,
dočim je napredovalo v tej dobi
na Hrvaškem za 14,42 odst. in v
drinski banovini celo za 25 odst.
Na število prebivalstva vplivajo,
razumljivo rojstva, smrti in iz
seljevanje.

Izseljevanje znaša, kakor smo
rekli, na leto tri tisočinke. Roj
stva pa rapidno padajo, kakor
nam kaže naslednji pregled. Šte
vilo umrlih prebivalcev je tudi
razmeroma veliko.

Pregled rojstev v naslednjih letih je tak:

Leto	Rojenih	Odst.	Umrlo
1921	31.994	30,2	23.284
1927	30.846	27,8	19.313
1931	31.263	27,3	19.338
1937	27.106	21,1	17.758
1938	26.829	21,7	17.058

Rodnost 21 odst. ni posebno
slaba, ker ni bila nikoli prav ve
lika. Ali v zadnjih letih je v pri
meri s prejšnjimi jako nazado
vala. Skoraj važnejša pa je
umrljivost in deloma izseljeva
nje.

V Sloveniji imamo posebne
ljudske bolezni: kap in srčne na
pake, rak, sarkom, umiranje do
jenčkov in jetiko. Veliko število
smrtnih žrtev zahtevajo smrtne
nesreče in uboži, pri čemer ima
mnogo zasluge alkohol. Po opa

zovanih v bolnišnicah je rekel
dr. B. Lavrič: "Iz svojega opa
zovanja v bolnišnici mislim, da
iztrebimo Slovence v nekaj de
setletjih, če jim damo liter vina
po dinarju in kolo za dvesto di
narjev."

Narastajo predvsem obolenja
za kapjo, rakom oziroma sarko
mom. Jetika in umrljivost otrok
pa nekoliko pojema. Za kapjo
in srčnimi napakami je umrlo od
1921-1923 5624, od 1933-1935 pa
8441 prebivalcev. Največjo umrl
jivost izkazujejo prevaljski in
vinorodni okraj. V teh okrajih
ima alkoholizem verjetno vpliv
na bolezn. Rak in sarkom sta
pomorila od 1921-1923 1508 ose
be, od 1933-1935 pa 2529 oseb.
Seveda bo morala biološke in
druge vzroke naraščanja umrlji
vosti za tema boleznima raziska
ti še zdravniška znanost.

Jetika pada od 1921. V dobi
od 1921-1923 je umrlo za jetiko
8281 oseb, v dobi od 1933-1935
5675 oseb. Po izjavi dr. R. Neu
bauerja je v Sloveniji na vsak
smrten primer vsaj še pet težko
bolnih Slovencev z odprto jetiko.

Prav važna je umrljivost do
jenčkov (zlasti Ptuj s Haloza
mi). Leto 1930 je od 32.064 no
vorojencev umrlo v prvem letu
3910, 1931 od 31.264 že 4323.
Tako je umrlo v prvem letu
1921 17,1 odst., 1931 13,8 odst.,
1935 12 odst. otrok. Vpliv na
umrljivost imajo navedene in še
druge, predvsem nalezljive bo
lezni.

Na zdravstvo Slovencev vpli
vajo zlasti nesmotrena prehra
na zaradi vedno slabših soci
alnih razmer in brezbrzižnost
za zdravo prehrano v novih razme
rah. Zaradi tega propada zdrav
stvena odpornost in življenjska
volja prebivalstva, ki je prepu
ščeno popolnoma poslabšajočim
se pogojem za življenje.

Amerika bo financirala gradnjo ceste v Panami

Panama City, Panama, 17.
sept. — Cesta preko Paname, ki
bo tekla od Maddena do Atlan
tika, bo zgrajena na stroške a
meriške vlade. Tu je bilo na
znanjeno, da so bila zadevna po
ganjanja med Panamo in Ameri
ko zaključena z uspehom. Nova
cesta bo velike strateške
vrednosti v zvezi z obrambo Pa
namskega prekopa. Ameriške
avtoritete so iztrebile vse tujce
iz cone ob prekopu. Parnik
American Legion je večeraj od
peljal 134 tujcev proti New
Yorku. Vsi bodo potem poslani
na Ellis Island.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Sacramento, Cal., I. P. — Ko
likor moremo razvideti iz vae
ga spisa (hrvatski), se vi ogre
vate za Veliko Rusijo, kateri naj
bi se pridružile Jugoslavija, Bol
garija, Rumunija, Finska in
menda še drugi evropski neger
manski, nelatinski in neangleški
narod, da ustvarijo veliko slovan
sko državo. To so prazne sanje,
za katere bi bilo škoda prostora
v Prosveti. Za nas v Ameriki je
bolje, da ne gradimo v oblakih
"Velike Rusije", ker to že dela
Jože Stalin s svojim imperia
lizmom. Zanimajmo se raje za raz
mere, v katerih živimo mi in naši
otroci. Z nacionalizmom, pansla
vizmom in podobnimi prevarami
delavstvo in sploh človeštvo
ne bo prišlo nikamor, gotovo si
pa ne bo z zablodami ustvarilo
boljšega življenja.

Common Council začne izdajati novo revijo

Common Council for American
Unity (prejšnji F. L. I. S.) zač
ne izdajati novo revijo (maga
zine) pod naslovom COMMON
GROUND, ki bo povedala o pri
hajanju in shajanju v Ameriki
ljudi, spadajočih k šestdesetim
raznim narodnostim, plemenem
in verskim izvirom. Urejuje jo
Louis Adamic, široko znani pi
satelj in predavatelj. "Common
Ground" začne kot četrtletnik in
bo obsegal 100 strani. Prva iz
daja, ki bo natisnjena začetkom
septembra, vsebuje članke po
Robertu M. Hutchinsonu, pred
sedniku univerze v Chicagu, Ma
rry Ellen Chase, Johnu Ciardi,
sinu italijanskih priseljencev,
profesorju harvardskega učili
ča Arthur N. Schlesingerju, Van
Wyck Brooks, William Reilly,
Michael De Capite, George M.
Stephenson, Lola Kinell, George
S. Schuyler, Leen Surmelian,
William Suchy, Marie Syrklin,
Alan Cranston in drugih.

Naznanjajoč izdajanje nove
revije je Read Lewis, izvršni rav
natelj organizacije Common
Council for American Unity, iz
javil: "Common Council bo splo
šna revija, namenjena za splošno
občinstvo. Ena izmed njenih po
glavnih svrh bo pospeševanje
upoštevanja onega, kar je vsaka
skupina prispevala Ameriki, ki
tvorijo ameriško ljudstvo. Zaje
mala bo svoje snovi iz vsake sku
pine v današnjem ameriškem ži
vljenju, povabljač vse odlične
pisatelje v delu, kakor tudi o
ne, ki niso pisali poprej."

Razpravljajoč o stališču in
smernici nove revije je Mr. A
damic, njen urednik, izjavil: "Ni
kdar poprej ni bilo bolj važno,
da se Amerikanci, kakršnokoli
naj bo njihovo ozadje, umno za
vedajo svoje skupne dedovine in
svoje skupne prihodnosti. Svr
ha revije "Common Ground" je
vzbujati to zavedanje. Razpravi
ljala bo o problemih in možno
stih, ki so se razvile, ker je v za
dnjih 100 letih 38.000.000 prise
ljencev prišlo sem iz vseh delov
sveta. Na njenih straneh bodo
govorili Amerikanci starega in
novega kova, belokožni in barvo
kožni, protestantje, katolici in
židje — vsi izmed nas — o naših
skupnih težnjah in problemih.
"Common Ground" bo shajalšču,
kjer se moremo bolje seznaniti
s skoraj neskončno raznimi vr
stami naših so-Amerikancev.

"V tem trenutku svetovne kri
ze ni zadosti, držati ono, kar i
mamo; moramo iti naprej na
pram večji meri demokracije.
Moramo na novo vzgati ameriški
ideal, ki s svojim močnim po
udarjanjem osnovne vrednosti in
dostojanstvenosti vsakega člove
škega bitja utegne biti spoj edi
nosti, ki ga noben napad ne mo
re zlomiti. Vsi državljani, kar
koli naj bo njihov narodnostni
ali plemenski izvor ali vera, mo
rajo biti toliko dejanski, kolikor
pred zakonom, sprejeti kot ena
ki drugovi v ameriški družbi."

"Common Ground" bo imel,
kakor se naznanja, naročnino \$2
na leto. Poedini izšli se bodo
prodajali po 50 centov. Naslov
revije bo isti kot oni za Common
Council, namreč 222 Fourth
Avenue, New York City.

Common Council—F.L.S.

Kongresnik Abe Murdock, de
mokrat iz Utaha, ki je pri pri
marah volitvah z veliko večino
porazil senatorja Williama H.
Kinga. Murdocka so podpirale
unije ADF in CIO.

S Teferiča v Tuzlo

"Rojstni kraj "Gospodina
Franja"

Drugi nočni brzi vlak iz Ljub
ljane je zares priporočljiv za
udobno vožnjo v Bosno. Razo
čaran boš šel v Dobojo, če si se
zanesel na naš "Ekspres", ki
pravi, da vozi dopolne potni
ški vlak proti Tuzli. Vlak res
vozi, toda ni potniški-komaj to
vorni, vendar pa sprejema tudi
potnike, ki so lahko srečni, če
prevozijo 62 km dolgo progo v
dobrih štirih urah! V zvezi tej
mučeniki vožnji v julijški vro
čini se ti razveseli oko, ko se
približuješ z gosto bukovino
obraščenim planinam Majevice,
Konjuba in Ozrena, kjer si ho
diš v duhu, ko si sledil "Gospo
dinu Franju", ki ga je zasnoval
v tej zgodovinski pokrajini naš
Fran Maselj — Podlimbarski.

Prav za prav je vsa Tuzla z
okolice en sam živ spomin na
"Gospodina Franja", zlasti v teh
časih, ki so tako nesrečno po
dobni onim pred šestimi deset
letji. Če greš čez čaršijo ali mi
mo bunarja, če sediš ob findja
nu in sreblišč-turško kavo ali
v skoraj že prozorni jasmak, se
ti zdi, kakor da bi moral priti
za vsami temi čakširami — naš
Podlimbarski s svojo ljubeznijo
za ta naš pristno jugoslovenski
rod. Kar vidiš ga, kako prihaja
iz muslimanske mahale v
srbski del mesta — in nemara
bi tudi v naših dneh našel dovolj
snovi za novega "Gospodina
Franja" — brez ozira na lite
rarno kritiko slovenskih mogot
nikov.

Tuzla je stara naselbina. V
pisani zgodovini se spominja
prvič v 10. stoletju. Bizantinski
zgodovinar Konstantin Porfiro
genet jo pozna pod latinskimi
imenom Salenes v srbski državi
Raški. Mesto z okolico so v
začetku 16. stoletja zavzeli Tur
ki, ki so gospodarili tod do av
strijske okupacije, torej celih
366 let, kar se še danes pozna.
Pozna pa se tudi komaj štiride
setletno avstrijsko gospostvo, ki
ga je ovekovečil naš Podlim
barski v svojem "Gospodinu
Franju". Tuzlani in okoličani
so se krepko upirali "našim fan
tom v Bosni", slednjic pa s' se
moral, po pripovedovanju tuda
njega sodobnika Ahmedbega Li
jerčiča, umakniti tuji premoči.
Končno je 11. novembra 1918.
vkorakala v Tuzlo zmagovalna
srbska vojska in jo za vedno
združila z narodno državo Ju
goslavijo.

Ime mesta prihaja od turške
besede "tuz", kar pomeni v na
šem jeziku sol. Ker je ime kra
ja že od prvih začetkov v zvezi
s soljo — Salenes ali ad Salinas
in srbski naziv Soli — so ne
dvomno že od nekdaj tu prido
bivali kameno sol. Proizvodnja
soli je morala biti zelo primitiv
na, saj so komaj v polpreteklem
času — pred petdesetimi leti
pridobivali v zasebni turški re
žiji le okoli 500 kg soli dnevno.
Avstrija je proizvodnjo nekaj
let po zasedbi monopolizirala
in tako je ostalo do danes. Soli
ne kopljejo, temveč črpaajo iz
vodnjakov slano vodo, ki se na
bira v globini 100 do 400 m nad
solno plastjo. V enem ha vode
je 32 kg soli. Dnevno bi mogli
izčrpati do 2.500 hl slane vode,
v resnici pa je izčrpano le okoli
1000 hl na dan.

Le malo je krajev v naši dr
žavi s tolikim naravnim bo
gastvom, kakor ga ima Tuzla z

okolico. Kamena sol, premo
in les so glavno bogastvo, ki pa
ni dovolj izrabljeno, kar čuti
predvsem skrajno siromašno
prebivalstvo širne okolice, ki bi
si rado opomoglo kljub tradicio
nalni komoditeti pri delu —
žalostni posledici iz časov, ko
so morali kmetje obdelovati tu
jo zemljo. Ko gledaš te uboge
kmetiče na rodovitnem, toda
slabo obdelanem polju, — se ti
kar zdi, kakor da slišiš še vedno
a Podlimbarskim v železje oko
vane jetnike v avstrijski dobi,
ko je zadrževalo, če se je po
šten "urek" t. j. musliman na
še krvi priznaval za Srba, pa
je bilo po njem! Sicer pa se
tudi v tem oziru opaža znatno
izboljšanje. "Dizite škole, de
ca vas mole!" je klical že Jo
vanovis-Zmaj. Kakor hitro se
bodo žarki prosvetljenosti raz
suli med neuko in zapuščeno
ljudstvo, ki je bilo doslej, žal,
je več ali manj strankarski ob
jekt, tedaj se bo dvignila tudi
agrikultura in življenje kmetov
se bo vedno bolj približevalo na
ravnim pogojem domače zemlje.

Premogovna polja v okolici
Tuzle obsegajo nad 400 kv
adratnih km. Ako bi se izkori
ščanje premoga racionalno po
večalo, bi lahko ta pokrajina
postala nekakšno "Jugosloven
sko Porurje", zlasti še po iz
gradnji normalne železnice, ki
bo vezala Tuzlo s morjem in ne
posredno s Srbijo.

Z zadovoljstvom opaziš pri
Simin Hanu, kako vrtajo za
nafto, odkar so tuji strokov
njaki ugotovili, da mora biti na
ozemlju pri Gornji Tuzli dovolj
nafta. Tuji strokovnjaki so po
tej ugotovitvi odšli z naknadno
ugotovitvijo, češ da ni vse ta
ko, kakor so rekli. Stvar je
prezela uprava državnega mo
nopola, ki pa spet vrta s tujo
pomočjo. Govorica domačinov
kritizira to postopanje v obli
ki, ki se da najprimerneje izra
ziti z besedami: Caveant con
sules!

Mesto, ki ima okoli 18.000
prebivalcev (med njimi nad
64% muslimanov), se počasi
modernizira. Lepo je novo
poslopje mestne občine, kjer je
tudi sedež sreskega načelstva.
Zgrajenih je več novih modernih
sol. Nova tržnica je vzorna v
vsakem pogledu. Vsa Slovenja
ne premore enake. Patriotizem
mečkanov se na zunaj izraža v
spomeniku kralja Aleksandra I.,
katerega so postavili že l. 1935
dotle še v skupnem domu delu
joči srbski in hrvatski Sokoli a
prispevki mečkanov. Znamenito
je solno kopališče, kjer se zdra
vijo kostne bolezni, revmatična
obolenja mišic in sklepov, ne
vralgija, ženske in neke kožne
bolezni. Družabno življenje se
razvija skoraj izključno v me
jah verske pripadnosti, vendar
pa sta izraza "Bosna" in "Bo
šnjak" priljubljena kot simbol
skupnega duhovnega sveta. V
mestu je precej bogatašev, toda
tudi mnogo siromakov, kakor
jih ni menda v nobenem dru
gem bosanskem mestu. Najsta
rejša zgradba v Tuzli je Polj
ska džamija (iz l. 1570).

Značilno za kulturno-politič
ni pomen Tuzle je dejstvo, da
je v tako majhnem mestu od l.
1913. dalje izhajal skoraj ved
no kak časopis. Tednik "Srps
ki pokret" je pisal 31. decem
bra 1913 med drugim: "Mi
ovamo smatraćemo svojim za
datkom stvarati što čvršće veze
s Hrvatima i Slovincima, kako
bi se ne samo u velikim momen
tima zajedno oduševljavali u
spesima naše opšte stvari, ne
gno kako bi i svakodnevno za
jednički pripravili buduće sa
speje." V začetku vojne je
bil list svedu ustavljen. Zani
mivo je ališati, da je med vojno
neki grof začel izdajati nemški
"Tuzlner Tagblatt". Tudi zad
nji tednik, ki je izhajal v
Tuzli l. 1936 je imel srbski na
ziv "Srpska zora". Treba je ve
diti, da je v Tuzli inteligenca
večinoma srbska. Sedaj ne iz
haja v Tuzli noben list, kljub te
mu pa ima mesteca zmerom ka
ko senzacijo. Prav te dni govo
ri vae o nekem popularnem "Tu
zlaku", ki se je lani kot rezervist
slučajno seznanil z neko boga
to katoliško damo iz Češkoso
vške. Možak je bil že pozabil
na njo, te dni pa se je zgodilo,
da je neki tukajšnji odvetnik
prejel od dame pismo, v kate
rem sporoča, da ne more živeti

brez svojega "Tuzlaka" in pro
si odvetnika, naj doseže, da bi
vrhovno muslimansko starešin
stvo čimprej odobrilo poroko z
njim pred šerijatskim sodiščem.
Po poroki bo postal g. Avdić —
tako se piše srečni musliman
— milijonar in kot tak želi v
okolici Tuzle postaviti večje in
dustrijsko podjetje. Resno za
trjuje, da hoče na ta način po
magati tuzlanskim siromakom.
— Zanimiva je tudi zgodba 14
letnega tuzlanskega siromaka
Mehe, ki se je na svoj način
prethotapil do Zagreba, kjer
so ga prijeli in zaprli. V zaporu
so padle od njega cunje in krpe,
pa ga niso mogli zadržati v A
damovem kostumu. Zagrebška
policija se je obrnila na razna
dobrodela društva — prošnja
za kako obleko, pa ni mogla do
seči ničesar, ker so društva od
govorila, da bi bilo treba skli
cati posebno sejo, kar pa ni mo
glo, ker je predsednik na le
tovišču itd. Slednjic je po sreč
nem naključju izvedela za si
romakovo usodo čuvarica jav
nega stranišča na glavnem ko
lodvoru in poslala policiji oble
ko svojega sina. Tako se je
mogel mali Meho predstaviti
referentu, ki ga je poslal nazaj
v Tuzlo, kar je šlo gladko od
rok, ker ima sedaj tudi Tuzla
državno policijo. Ta primer je
toliko značilen, ker se Tuzlan
iz mesta in okolice kljub vsej
revščini ne izseljujejo. "Za o
ve krpe sve jih, sve jih veže: ime
i jezik, bratstvo i krv sveta" (A.
Santić).

Kljub prirodnim lepotam tu
zanske okolice so daljši izleti
težavni zaradi pomanjkanja
prometnih sredstev in primer
nih gostlin, oziroma prenočišč.
Turizem bo nemogoč, dokler ne
bo na planinah koč z ležaliči, če
sar pa še dolgo ne bo. Od časa,
ko je hodil po teh planinah in
obiakoval te hane "Gospodin
Franjo", se v tem oziru pač ni
nič spremenilo. Tuzlani se za
dovoljujejo a teferiči (izleti)
na Kiseljak, 14 km južnozapad
no od Tuzle, kjer sta dve ali tri
kafane in kjer se more zastoj
piti pri izviru mineralna voda.
Sicer pa je v okolici kar deset
izvirov slatine in žveplene vo
de.

Vroč so poletni dnevi v Tuz
li, ko pa sedi zvečer v prijetni
družbi ob črni kavi, se ohladiš
v kopico spominov in vtisov.
Teden se spominja tudi besed iz
"Gospodina Franja": "Kar se
tice bosanske svobode, ona
vzkliče takana, kakršne še ni bi
lo tukaj!" Besede, ki jih je na
pisala slovenska roka pred to
likimi leti, so se začele uresničev
ati po novembru 1918 z narod
no svobodo in se bodo dokončno
uresničile tudi a socialno svo
bodo v jugoslovenski državi.

Iv. Podražaj.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

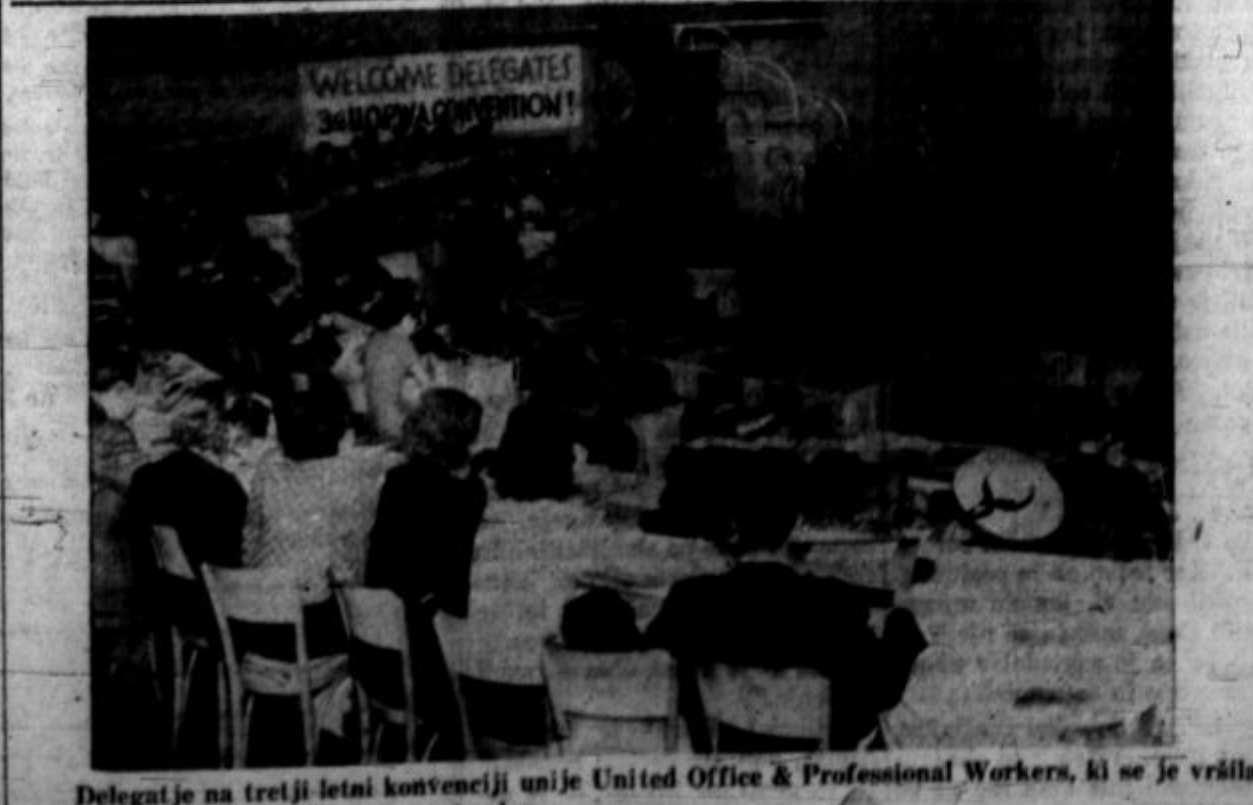
ampak je v posesti le nekaterih.
Menda ni hufnega dela kot učiti
nauke delavske solidarnosti. Za
kaj se masa tako brani tega,
kar najbolj potrebuje? Ker sem
je sam napravil dosti korakov v
prid tega, mi je to vprašanje
uganka. Sploh je vprašanje, ali
bo masa kdaj spregledala. Zato
naj bi bili vsaj mi Slovenci bolj
skupni, posebno članstvo SNPJ
naj bi bilo solidarno tako pri
družnih kot tudi na splošno in
bomo lahko napravili še dosti do
brega dela. Zakaj bi se prekljali
med seboj, ker ob koncu je ved
no več sovražstva. Je pa naša na
loga braniti načela in principe
SNPJ, pa naj jih že kdorkoli na
skoči.

— Joseph Snoy, 13.

Zadnji klic Tabora

Cleveland. — Val čitatelji Pro
svete že veste, da se v nedeljo,
22. septembra, vrši proslava 30-
letnice našega društva Tabor
139 SNPJ v Delavski dvorani na
Prince ave. Program se prične
ob treh popoldne in je vsotopi
na prosta, zvečer k plesu pa bo
25c. To je zadnji klic vsemu cle
velandskemu članstvu in dru
gin, da nas posetite v velikem
število. Za dobro potrebo je že
vse urejeno. Torej na svidenje
v nedeljo popoldne na naš pro
slavi, na kateri bomo razvili tu
di novo društveno zastavo.

Anton Zeleznik, tajnik.

Delegatje na tretji letni konvenciji unije United Office & Professional Workers, ki se je vršila v Chicagu od 31. avgusta do 6. septembra.

HOLLYWOODSKA ZVEZDA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKE FILMSKE METROPOLE

Spisal E. Stillebauer.

Prevedel Ivan Jontes

"Pustite vendar te neumnosti, gospodična Fock!" jo je srdito narahnil. "Razumete, mi se hočemo iznebiti te hiše. Jaz, na ta način zaslužim svoje cente s prodajo posestev, ne s prodajo 'skrinj duhov', v katerih združuje ne-mirne duše. Zato, če želite meni in sebi dobro, pustite take neumnosti pri miru!"

Berta Fock se je vrnila v prednjo sobo in kakih deset minut pozneje prinesla odvetniku sveženj listin, vprašujoč:

"Kaj pa bi rekli, gospod Kenna, če bi vam povedala, da je tista oseba, ki vam jo je Ada Negrini najbrž omenila, prav zaradi teh govoric zainteresirana v nakup vile 'Boa Vista'?"

Cal Kenna je debelo pogledal svojo tajnico. Stvar ga je začela zanimati. Položivši listine na pisalno mizo, je mož popravi svoj zlati ščipalnik ter prijazno pobral:

"Kaj pravite, gospodična Fock? Da se je našel kupec, ki se zanima za vilo 'Boa Vista' baš zaradi teh neumnih govoric, da se vrača vanjo duh umrle Astori?"

Kenna je vprašujoč motril obraz gospodične Fock.

Ona se je zasmejala. "Možno je, da je ta oseba ženska, gospod Kenna."

"Saj saj. Po tem, kar ste mi povedali, se zdi to prav verjetno. Ženska... Da, da... V teh modernih časih v moderni Ameriki so res mogoče vaaskovrstne neumnosti in abnormnosti in jaz bi se nič ne čudil, če bi se v Los Angelesu res našla dama, ki si je zabila v glavo, da hoče imeti to—kako ste že rekli?"

"To 'Skrinjo duhov', gospod Kenna."

"Da, ki bi hotela kupiti to 'Skrinjo duhov'." Zdaj se je gospodični Fock zazdelo, da je napočil pravi trenutek, da sporoči odvetniku važno novico, ki jo je žgala na jeziku.

"Ali veste, gospod Kenna, kdo se je vrnil v Los Angeles?"

"V Los Angeles pride vsak dan na stotine ljudi, punčka! Kako naj torej vem, koga imate v mislih?"

"Neko slavno osebnost."

"Na žalost nimam nobenih opravkov z njo."

"Lahko bi jih pa imeli in jaz sem vas zato opozorila na njo. Gospodična Mabel Moon se je nenadoma vrnila z Long Islanda! To je presenetljivo. Nekaj posebnega se je moralo zgoditi, kajti njen namen je bil, ostati tam do konca poletja. In vendar je zdaj spet tu. In nihče ne ve, zakaj!"

"Ali je to vse, kar mi imate povedati, gospodična Fock? O filmaki divji?"

"Ali vam ni to dovolj, gospod Kenna? Hm, ali se vam zdi to tako brezpomembno? Da, o tej filmaki divji sem govorila, ki ima na kupe denarja — o Astorini naslednici!"

Kennovim ušesom ni ušlo, da je gospodična Fock čudno naglasila svoje zadnje besede. Radoveden jo je vprašal:

"Kaj pomeni to vaše namigavanje, gospodična Fock?"

"Zadnje čase sem slišala zelo čudne reči, ki bodo nedvomno zanimale tudi vas in sicer s poslovnega stališča."

"Res?"

"Oseba, o kateri vam je pravila Ada Negri, da se zanima za vilo 'Boa Vista' ali 'Skrinjo duhov' in Mabel Moon, naslednica Rite Astori, sta ena in ista oseba! Zato sem vam prej namignila, da mora imeti sloves hiše na pečini neko čudno privlačno silo za nekatere ljudi."

"Zakaj? In kako morete vedeti, gospodična Fock, da je Mabel Moon dotična oseba, ki se zanima za posestvo 'Boa Vista'?" Jaz sem vam

že hotel povedati, da me je neki neznanec pravkar telefonično vprašal za ceno tega posestva.

"Neki neznanec, gospod Kenna?"

"Vsekakor mi ni hotel povedati svojega imena, češ da sedaj to ni važno. Povedal mi je le, da zastopa neko damo."

"Potemtakem je to dokaz, da sem jaz v pravem. Ta človek nedvomno zastopa Mabel Moon."

"To bi bilo možno, gospodična Fock in spet ne. Vse je odvisno... lahko bi..."

Cal Kenna je nenadoma umolknil, ker se je domislil, da ni treba, da bi njegova tajnica vedela za vse njegove zaključke. Navsezadnje je lahko bila v pravem, lahko pa tudi, da je imel on prav, ko je zaključil, da je neznanca najela Ada Negrini, da tako vzpodbudi Mabel Moon, če se ta v resnici zanima za nakup 'Boe Viste'. To se ji utegne posrečiti. Vendar pa je najprej potrebno, izveči iz gospodične Fock vse, kar ve o tem.

"Torej Mabel Moon se je nepričakovano vrnila v Los Angeles?"

"Da."

"Če je tako, ve o tem že vsak otrok, kajti Mabel Moon je poznana kot slab šiling. Zato mi seveda ni treba poizvedovati, kako ste to zvedeli. Časopisi bodo pisali o tem, preden bo poteklo štiri in dvajset ur. Toda mene zanima nekaj drugega."

"Govorite, prosim."

"Kako ste zvedeli, da se gospodična Moon zanima za nakup 'Boe Viste'? To se tiče tudi mene, kajti prodaja je v mojih rokah."

"To vam lahko razložim. Povedala mi je Lizzie Copper."

"Kdo je pa to?"

"Neznatna hollywoodska igralka. Ona je to zvedela od Mabele same."

"Ali ji Mabel Moon tako zaupa? In ona je neznatna igralka?"

"Da. Ona in neka Doris Hearting, ki je tudi uslužbena pri Kalifornijski filmski družbi, sta živeli skupaj z Mabel Moon v 'Ljubki koči'."

"Ljubka koča? Kaj je pa to?"

"Vrtna hišica na posestvu nekega gospoda Dirksa, ki leži ob cesti iz Los Angelesa proti pečinam in zalivu. S strehe 'Ljubke koče' je krasen razgled proti vili 'Boa Vista'. Zato so se mladenke često pomenkovale o Mabelinih romantičnih načrtih."

"In kakšni so ti načrti? Ali mi lahko poveste?"

"Gotovo. Mabel Moon že več mesecev razmišlja o nakupu 'Boe Viste', da bi na ta način, kakor je pravila Lizzie Copperjevi, dobila v svojo oblast dušo pokojne Astori, od katere igralskega znanja da je odvisna njena karijera. Ampak—"

"Ampak?"

"Lizzie Copper tega ne more prav razumeti. V notranjosti Mabele Moon se pojavlja neka zapreka. Zdi se, kakor da se boji preselitve v vilo 'Boa Vista'. Zato odlašala z nakupom, poizveduje po raznih osebah, ali je vila še na prodaj, potem se pa zadnji trenutek vedno premisli. Lizzie Copper je to njeno posebnost precej krepko označila."

"Kako, gospodična Fock?"

"Ona je dejala, da Mabel Moon kroji okrog 'Boe Viste' kakor jastreb okrog svoje žrtve oziroma preži na njo kot maček na miš."

"Tako—!"

"Da. Ampak zdaj—"

"Da?"

(Dalje prihodnjič)

Razvaline hiše v vzhodnem delu Londona, ki je bil tarča nemškega bombardiranja iz zraka.

Prosil jo bom, da mi kupi ravno tako verižico... Kakšen medaljon! Oče ima ravno takega, samo da imate vi tukaj progice, oče pa črke. Notri nosi mamino sliko. Pa zdaj ima drugo verižico, ne iz obročkov, ampak s trakom."

"Odkod to veš? Ali kdaj vidiš očeta?"

"Jaz? Mm... ne! Jaz..."

Aljoša je zardel in je v silni zmed, ker so ga zasačili v laži, nervozno praskal z nohtom po medaljonu. Bjeljajev ga je ostro pogledal in vprašal:

"Ali kdaj vidiš očeta?"

"N... ne!"

"Govori iskreno, odkrito... Z obraza ti berem, da ne govoriš resnice. Če se ti je že zareklo, zakaj se potem izmikáš? Nu, govori ko s prijateljem!"

Aljoša se je zamislil.

"Če ne boste povedali mami."

"Kaj še!"

"Častna beseda?"

"Častna beseda."

"Prisegate!"

"Ah, kako si neznosen. Za koga me pa imaš?"

Aljoša se je boječe ozrl po sobi in zašepetal: "Za boga, samo mami nikdar ne povejte. Sploh pa nikomur ne pripovedujte tega, ker to je tajnost. Bog ne daj, da bi mama izvedela. Gorje meni, Sonji in Pelageji... Torej, poslušajte. Z očetom se snideva jaz in Sonja vsak turek in petek. Ko nas pelje Pelageja pred kosilom na sprehod, gremo v slaščičarno Apfelja, kjer nas oče že čaka. On sedi vedno v posebni sobici, tam, veste, kjer je mramornata miza in pepelnik v obliki goske brez hrbta."

"Kaj pa počnete tam?"

"Nič. Najprej se pozdravimo, potem sedemo k mizi in oče nas pogosti s kavo in tortami. Sonja je piroške z mesom, jaz jih pa ne maram z mesom ampak z zeljem in jajci. Tako se najemo, da se potem pri kosilu strašno mučimo, kako bi pojedli čim več, da bi mama kaj ne opazila."

"O čem pa govorite?"

"Z očetom? O vsem. Poljubuje, objema nas in pripoveduje nam razne smešne zgodbe. Pravi, da ko bomo zrasti, nas bo vzel k sebi. Sonja noče, jaz pa sem za to. Brez mame bo sicer dolgčas, ampak jaz ji bom večkrat pisal. Čudno, ob praznikih bom hodil k nji na obisk, ali ne? Oče pravi, da mi bo kupil konja. On je zares dober človek. Ne vem, zakaj ga mama ne povabi k sebi, in nam prepoveduje, da bi se ahajali z njim. Mamu ima pa zelo rad. Vedno nas vprašuje, ali je zdrava in kaj dela. Ko je bila bolna, se je sgrabil za glavo, glejte, takole in tekal je gor in dol. Vedno nas prosi, naj jo ubogamo in spoštujemo. Poslušajte, ali je res, da smo mi nesrečni?"

"Ne razumem, Nikolaj! Kaj naj to pomeni?"

"Torej poslušaj tegale malega gospodka!" je rekel Bjeljajev in pokazal na Aljošo.

Aljoša je zardel, nato prebledel, ves obraz se mu je spuščil od strahu.

"Nikolaj Iljič," je zašepetal na glas. "Sas!"

Olga Ivanovna je začudeno pogledala Aljošo, Bjeljajeva in nato spet Aljošo.

"Vprašaj ga!" je nadaljeval Bjeljajev. "Tvoja Pelageja, to teslo, jih vlačijo po slaščičarnah in vodi na sestanke z očetom. Vendar to ni važno, važno je to, da je očka trpin, jaz pa zločinec in podlež, ki je vama obema razbil življenje."

"Nikolaj Iljič!" je zastokal Aljoša, dali ste častno besedo!"

"E, pa mi pri miru! Je zamahnil Bjeljajev. "Tu gre za

"Ne. Kako naj bi vedela? Pelageja ji za vse na svetu ne bi povedala. Predvčerajšnjim nas je oče pogostil s hruskami, sladkimi ko med. Snedel sem dve."

"Hm... Nu... poslušaj, a o meni oče nič ne govori?"

"O vas? Kako bi vam rekel?"

Aljoša je vprašujoče pogledal Bjeljajeva v obraz in skomizgnil z rameni.

"Posebnega ne reče nič."

"Na primer, kaj pravi?"

"Ne boste užaljeni?"

"Kaj še! Ali me zmerja?"

"Zmerja vas ne, ampak veste... jezi se na vas. Pravi, da je mama nesrečna zaradi vas in da ste vi... mamu pogubili. Veste, on je tako čuden. Dopolnjam mu, da ste dobri, da nikoli ne kričite na mamu, on pa samo maje z glavo."

"Res, tako pravi, da sem jo jaz pogubil?"

"Da. Ne bodite užaljeni, Nikolaj Iljič!"

Bjeljajev se je dvignil, obsfal in začel hoditi po salonu.

"To je čudno in smešno!" je zamrmral, skomizgnil z rameni in se ironično zasmel. "Sam je vsega kriv, pogubil sem jo pa jaz, a? Glejte no, glejte to nedolžno jagnje. Ali je tudi tebi rekel, da sem jo jaz pogubil, tvojo mater?"

"Da, ali... rekli ste mi, da ne boste hudi."

"Nisem hud in... navsezadnje te to nič ne briga. Ne, to je naravnost smešno. Prišel sem v zadevščino ko Pilat v vero in izkaže se, da sem jaz kriv."

Zabnel je hišni zvonec. Deček je skočil pokonci in planil iz sobe. Čez dobro minuto je vstopila dama z malo deklico — bila je Olga Ivanovna, mati Aljoše.

Za njo je priiskakljal Aljoša glasno pojoč in mahaje z rokami. Bjeljajev je pokimal v pozdrav in hodil po sobi naprej.

"Seveda, koga pa naj zdaj krivijo, če ne mene," je smejaje zamrmral. "On ima pač prav — užaljeni mož?"

"O čem pa govorite?" je vprašala Olga Ivanovna.

"O čem? Nu, le poslušaj, kakere reči pripoveduje tvoj milijenček. Potrjujejo se vesti, da sem podlež in zločinec, da sem pogubil tebe in tvoje otroke. Vsi ste nesrečni, samo jaz sem strašno srečen."

"Ne razumem, Nikolaj! Kaj naj to pomeni?"

"Torej poslušaj tegale malega gospodka!" je rekel Bjeljajev in pokazal na Aljošo.

Aljoša je zardel, nato prebledel, ves obraz se mu je spuščil od strahu.

"Nikolaj Iljič," je zašepetal na glas. "Sas!"

Olga Ivanovna je začudeno pogledala Aljošo, Bjeljajeva in nato spet Aljošo.

"Vprašaj ga!" je nadaljeval Bjeljajev. "Tvoja Pelageja, to teslo, jih vlačijo po slaščičarnah in vodi na sestanke z očetom. Vendar to ni važno, važno je to, da je očka trpin, jaz pa zločinec in podlež, ki je vama obema razbil življenje."

"Nikolaj Iljič!" je zastokal Aljoša, dali ste častno besedo!"

"E, pa mi pri miru! Je zamahnil Bjeljajev. "Tu gre za

važnejše stvari, ko so vse častne besede. Mene razburja hinavščina in laž."

"Ne razumem!" je dejala Olga Ivanovna in solze so se ji zalesketale v očeh. "Poslušaj, Leljka," se je obrnila k sinu, "ali se res sestajaš z očetom?"

Aljoša je ni slišal, opazoval je Bjeljajeva z grozo v očeh.

"Ni mogoče!" je rekla mati. "Pelagejo grem vprašat."

Olga Ivanovna je odšla.

"Poslušajte, vi ste dali častno besedo!" je spregovoril Aljoša, trepetajoč po vsem životu.

Bjeljajev je samo mahnil z roko in hodil po sobi dalje. Bil

je ves zatopljen v svojo užaljenost in se ni zmenil več za dečka ko poprej. Njemu odraslemu resnemu človeku res ni bilo do ka mar. Toda Aljoša je sedel kot in z grozo povedal Sonji kako so ga prevarali. Trepet je, jecljal in jokaj; zgodilo se je prvič v njegovem življenju, da se je srečal tako grobo z lažjo iz oči; poprej ni vedel, da je v tem svetu poleg sladkih hrust piškotov in drugih ur še mnoge drugega, česar ne pozna jena otroka.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerne, unijako dele prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Chicago, ILLINOIS

Pišite še danes po CENIK SLOVENSKEH KNJIG

KNJIGE v angleščini.

NE ZAMUDITE po izvanredni cen

The Garden Encyclopedia

1400 STRANI — 750 SLIK

velikono 250 FOTOGRAFIJ

NAPISAL NAJBOLJŠI AMERIŠKI VRTNARSKI VEŠČAKI IN IZDAL

E. L. D. SEYMOUR, B. S. A.

Ena sama knjiga, ki vam nudi vsebino cele vrste vrtnarskih knjig. Ta knjiga je bolj popolna, bolj zanimiva, bolj razumljiva in bolj uporabljiva, kot katerikoli druga vrtnarska knjiga.

Cena samo \$4

Čudili se boste in veseli boste, ko boste videli, kako natančno vse THE GARDEN ENCYCLOPEDIA pouči o vsaki najmanjši podrobnosti v obdelovanju vrta. Knjiga je bila skrbno sestavljena, tako da ni izpuščeno prav nič, kar je zanimivo in potrebno za vrt. Kar je v knjigi, je bilo vse skrbno preiskevano, tako da je vse popolno, jasno, preprosto, pa natančno. To je nova vrtnarska priročna knjiga — popolna, praktična, priročna in lahko razumljiva. Preiskujte jo kar najbolj natančno sami. Prepričali se boste, da boljše vrtnarske knjige ni kot je THE GARDEN ENCYCLOPEDIA.

NAROČITE PRI

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO

216 West 18th Street,

New York, N.Y.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložiti eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za eno leto naročnine. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. dr. v in Kanado \$6.00	Za Člano in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.60
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.80
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebne vsote denarja ali Money Order in pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in ne zahteva sam svoj list Prosveta, bodo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno listo, naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo — uničiti datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družine \$.....

Naslov..... Ustavite tednik in ga priplakite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2)..... Čl. družine \$.....

3)..... Čl. družine \$.....

4)..... Čl. družine \$.....

5)..... Čl. družine \$.....

Mesto..... Družina.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Vsakdanja malenkost

Anton Čehov

Nikolaj Iljič Bjeljajev, petrograjski hišni posestnik, ki je rad obiskoval konjake dirke, star kakih dvaintrideset let, rejen, rdečelčen, je prišel nekoč zvečer h gospej Irinji Olgi Ivanovni, s katero je imel ljubavno razmerje, ali s katero je po lastnem mnenju preživljal dolgočasen in dolg roman. In v resnici, prve strani tega romana, ki so bile zanimive in duhovite, so bile že davno prebrane, ostale so se vlekle in vlekle, ne da bi bile povedale kaj novega ali zanimivega. Ker ni našel Olge Ivanovne doma, je stopil v salon, zleknil se na otomano in lepo čakal.

"Dober večer, Nikolaj Iljič!" je zaslišal otroški glas. "Mama pride takoj, odšla je s Sonjo k šivilji."

Vistem salonu na divanu je ležal sin Olge Ivanovne Aljoša, deček kakih osmih let, vitek, nežen, oblečen po zadnji modi v zametih suknič in v dolge črne nogavice. Zvijal se je na atlasovi blazini in očividno posnemal akrobata, ki ga je videl ne-

davno v cirkusu, ter je zavilhtel zdaj eno, zdaj drugo nogo kviljku. Ko je že pošteno utrudil svoje elegantne noge, je prišel z rokami, se preobračal na vse štiri in poskušal stoji na glavi. Vse to je počel z najresnejšim obrazom, kakor da ne bi bil vesel, da ga je bog obdaril s tako nemirnimi telesom.

"O, zdravo, prijatelj!" je dejal Bjeljajev. "Si ti? Se opazil te nisem. Je mama zdrava?"

Naljša je zagrabil z desno roko za prste leve noge, zavzel pri tem najbolj nerodno pozoro, se preuklenil, skočil in pogledal izpod velikega senčnika na Bjeljajeva.

"Kako bi vam dejal?" je odgovoril in akomizgnil z rameni. "Mama ni prav za prav nikoli zdrava. Veste, ženska je, Nikolaj Ilji